

Remissvar

Kultursamhället SOU 2023:58

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Bakgrund	3
Östergötlands museum	3
Östergötlands museums förutsättningar	3
Ekonomi.....	4
Personal	4
Östergötlands museums åtgärder.....	4
2024 års läge och problem	5
Slutsats	5
Synpunkter på betänkandet Kultursamhället (2023:58).....	6
Allmänna synpunkter	6
Ny lag och förordning.....	6
Medelstildelning inom modellen – ett breddat system för kultursamverkan.....	7
Reformbehov inom modellen.....	9
Boverkets stöd till icke-statliga kulturlokaler	9
En stärkt roll för Riksantikvarieämbetet	10
Byråkrati och konsekvensanalyser.....	10

Sammanfattning

- Östergötlands museum finansieras till ca 50% genom kultursamverkansmodellen. Men medlen inom modellen har under lång tid urholkats samtidigt som kostnaderna ökar. Östergötlands museum är precis som flera läns museerna i behov av en solid och långsiktigt hållbar finansiering, och därför är modellens underfinansiering den fråga som i första hand behöver prioriteras.
- I den föreslagna lagen om kultursamverkan föreslås att kommunerna ska kunna ta plats inom modellen. En breddning skulle, om inte nya medel samtidigt tillförs, riskera att leda till en utarmning av de kulturverksamheter som redan idag får sin finansiering via modellen. Nya åtaganden inom modellen kan därför inte komma i fråga utan att nya pengar samtidigt tillförs.
- Att uppräkningsen av anslaget för den regionala kulturen avskaffas från 2024 förstärker denna slutsats ytterligare. Den årliga uppräkningsen behöver omedelbart återställas.
- Östergötlands museum instämmer i förslaget om att parter inom modellen ska respektera den konstnärliga friheten.
- Det är bra att utredningen konstaterar att medelstildelningen inom modellen i hög grad är uppbundet i institutioner och att fördelningen av samverkansmedel som ett minimikrav ska ske enligt historiska nyckeltal. Men en ambition om breddning utan nya pengar skapar stora risker, ekvationen går helt enkelt inte ihop. Finansieringen inom modellen borde öka, i första hand för att klara befintliga verksamheter och i synnerhet innan breddningar kan komma i fråga.
- Östergötlands museum invänder kraftigt mot förslaget om att ta bort museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete som särskilt utpekade områden i den föreslagna förordningen. Det riskerar att förstärka tendensen om att museer vars verksamhet ingår i Kultursamverkansmodellen är tagen för given och inte får den resurstildelning som behövs. Museiverksamhet och kulturmiljöarbete behöver stå kvar som utpekade områden för att understryka dessa verksamheters betydelse för ett levande kulturliv, kulturarv och kulturmiljö runt om i hela landet.
- Östergötlands museum avstyrker kraftigt förslaget om att flytta pengar från det stöd som Boverket fördelar till icke-statliga kulturlokaler. Stödet har under renoveringen av Östergötlands museum haft stor betydelse för att kunna genomföra investeringar som säkrar samlingarnas förvaltning och utvecklar kvalitén i de publika lokalerna. För museer som äger sina fastigheter är det

tydligt att stödet för icke-statliga kulturlokaler behöver utökas, inte som utredningen föreslår försvinna in i andra stödformer där det mister sin funktion.

- Kultursamverkansmodellen kommer inte att lösa museisektorns stora strukturella utmaningar kring samlingsförvaltning, digitalisering och fastigheternas underhållsskuld. Det som behövs är en långsiktig och samlad museipolitik. Riksantikvarieämbetet bör tilldelas större ansvar för museiverksamheten utifrån deras roll som expertmyndighet inom kulturarvssektorn.
- En större omorganisation av modellen riskerar att leda till otydlighet om beslutsmandat och ansvar, vilket resulterar i att behovet av byråkrati ökar, tvärt emot utredningens intention. Varje krona i ökad byråkrati har en skuggsida i form av en krona mindre i kulturell verksamhet.

Bakgrund

Östergötlands museum

Östergötlands museum är en kunskapsinstitution med breda och mångfacetterade områden. I verksamheten ingår Östergötlands museum i Linköping, Löfstad slott i Norrköpings kommun samt Sancta Birgitta klostermuseum i Vadstena. Verksamheten äger museibygnaden i Linköping samt fem andra kulturminnesskyddade fastigheter med totalt ca 40 byggnader att vårda. Verksamheten på Löfstad, Sancta Birgitta klostermuseum och de externa magasinslokalerna hyrs av offentliga och privata hyresvärdar. Museiverksamheten omfattar allt från kulturhistoria, äldre och samtida konst, samlingsförvaltning, dokumentation, kulturmiljövård, arkiv- och bibliotek, länskonstkonsulent, regional rådgivning i kulturarvsfrågor, affärsverksamhet inom arkeologi, byggnadsvård, konservering, utställningsproduktion och mycket annat. Östergötlands museum är att betrakta som ett sorts allmuseum som arbetar med breda kulturella områden.

Östergötlands museums förutsättningar

Östergötlands museums finansiering har under lång tid urholkats, vilket lett till att museet idag är kraftigt underfinansierat i förhållande till sina olika uppdrag. Det omfattande och breda verksamhetsuppdrag som förvaltas kräver stora resurser. Under flera år saknades ändamålsenliga magasin och just nu görs omfattande investeringar i museibygnaden, med bland annat bidrag från Boverket (icke-statliga kulturlokaler) och genom lånegarantier från stiftare. Östergötlands museums byggnader har arkitektoniska och kulturhistoriska värden som fordrar och alla byggnader som stiftelsen äger är skyddade, vilket kräver särskild omsorg i förvaltningen som i sin tur innebär högre kostnader.

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

Museilagen har inneburit lagstadgade uppdrag samtidigt som samhällets digitalisering innebär att museerna behöver digitalisera sina samlingar. Museernas allt mer uppenbara roll i statens beredskapsarbete, senast påtalat av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, är också en samhällsroll som kräver resurser.

Ekonomi

Östergötlands museum erhåller medel via kultursamverkansmodellen. Staten har under lång tid underlåtit ta sitt ansvar för de regionala kulturverksamheterna inom modellen. För Östergötlands museum har detta inneburit en urholkning av ekonomin. Mellan 2013 och 2022 ökade exempelvis de årliga regionala bidragen med 18%, de kommunala bidragen med 9% och de statliga med 10%. Under perioden mellan 2010 och 2020 var statens ökning endast 3,7%, att jämföra med regionernas 31,8% och kommunernas 28,4% (Källa: KUR/KSM20/22) Tar man perioden från 2010 i beaktande framgår utvecklingen tydligt, att kommun- och regionsektorn mer än staten ökat sina investeringar i modellen, och att denna utveckling pågått sedan modellens införande. Det innebär i praktiken att ansvaret för den regionala kulturens finansiering succesivt skjutits över till kommun och region, medan staten drar sig tillbaka. Statens bidrag har ökat något på senare år, främst som en konsekvens av de relativt omfattande pandemistöd som delades ut 2020–2021.

Personal

Personalstyrkan vid Östergötlands museum har minskat det senaste decenniet, och med den museernas förutsättning att klara sitt uppdrag. Sedan kultursamverkansmodellen infördes 2011 har antalet årsarbetskrafter minskat med 17 heltidstjänster fram till 2023. Personalminskningen motsvarar 23% av personalstyrkan. Statens urholkning av anslag är det som har haft störst påverkan för de neddragningar och varsel som genomförts.

Östergötlands museums åtgärder

Den ohållbara finansieringen gör att verksamheten ställs inför den omöjliga avvägningen att behöva prioritera mellan uppdrag som på olika sätt tillhör utpekade kärnuppdrag, som förvaltning, publik tillgänglighet och kunskapsuppbyggnad. De politiska uppdragsgivarna, liksom allmänheten, förväntar sig att den publika verksamheten ska fortgå och det är därför uppdrag som samlingsförvaltningen ofta blir lidande. Museilagen ställer krav på en aktiv samlingsförvaltning, Östergötlands museum hamnar därför i en situation där de inte ges förutsättningar att klara lagstadgade krav.

För Östergötlands museum innebär de urholkade anslagen att vakanser inte tillsätts, trots att tjänsterna behövs, och att personal med nyckelkompetenser finansieras med tillfälliga stödpengar. Mest allvarligt är att Östergötlands museum likt flera museer tvingas dra ned på kostnaderna för samlingsförvaltning, trots att det innebär att

samlingarna inte kan omhändertas på det sätt som behövs för att klara deras långsiktiga överlevnad och museilagens krav. Det innebär risker för irreparabla skador.

Östergötlands museum äger sin museibygnad och ytterligare fem fastigheter och har lagt mycket energi på att renovera och förnya musei-byggnaden i Linköping och därigenom fått prioritera basförutsättningen att ha bra museilokaler. En åtgärd där Boverkets medel för icke-statliga kulturlokaler varit en förutsättning för flera investeringar. Just nu tvingas vi prioritera klimat och värmesystem på Löfstad slott eftersom strimmig trägnagare sakta äter både trästomme och föremål av trä, papper och textil.

2024 års läge och problem

Ekonomi är svår och hårt prioriterad för Östergötlands museums lagstadgade verksamhet. Framförallt finns utmaningar i fastighetsförvaltning och i uppdragen att hålla en acceptabel nivå på samlingsförvaltning. Östergötlands museum kommer inte att klara ekonomin utan att genomföra omfattande prioriteringar. Det finns mycket positiva faktorer i att ha klarat att renovera museet och förnya utställningar, vilket resulterat i fler besökare och ny publik. Tyvärr finns det varningsklockor i de förvaltande uppdragen som rör samlingar. Östergötlands museums externa finansiering ökar och idag drivs delar av de lagstadgade förvaltningsuppdrag av externa medel. Nuvarande samhälls-ekonomi för varningsklockorna att ringa ännu högre. Vi ser att vår basfinansiering kommer att urholkas kommande år.

Slutsats

År 2021 gjorde Riksantikvarieämbetet en genomlysning av läns museernas förutsättningar. I den konstateras att det finns en obalans i läns museernas finansiering i relation till de anspråk på verksamheten som samhället ställer. Myndigheten konstaterar att samlingsförvaltning är kostsamt och personalintensivt samt att ansvaret för detta inte minskat över tid, utan tvärtom ökar. Myndighetens slutsatser, i en rapport beställd av regeringen, har ännu inte lett till åtgärder.

Östergötlands museum upplever att Riksantikvarieämbetet varit en stödjande myndighet som tagit fram underlag medan bidragsgivande myndighet, Kulturrådet, inte söker kontakt med oss och dessutom mycket sällan med regionala huvudmän. Detta trots larmsiffror i Riksantikvarieämbetets rapport om Läns museernas situation.

Innan en översyn av Kultursamverkansmodellen genomförs bör man göra en genomlysning av dess administration. Ska ansvaret för den regionala museistrukturen ligga kvar på Kulturrådet eller ska detta ansvar flyttas till den myndighet som bygger upp kompetens inom området, det vill säga Riksantikvarieämbetet? Hur stärker man det kulturpolitiska perspektivet för den regionala kulturen på Kulturdepartementet så att det

fortsatt finns tillgång till kultur i Sverige? Hur bygger man en effektiv regional förvaltningsstruktur som samspelar med den statliga strukturen? För att få en fungerande Kultursamverkan behöver dessa frågor besvaras först. Efter detta kan man titta på frågor som rör struktur i modellen.

Synpunkter på betänkandet Kultursamhället (2023:58)

Allmänna synpunkter

Utredningen har som ambition att skapa ett ramverk för kultursamverkan som kan ge övergripande riktlinjer och en hållfasthet över tid, samtidigt som det ger en flexibilitet som möjliggör nya kultur- och samverkansformer. Det är i grunden en vällovlig ambition, kulturen är en dynamisk och föränderlig kraft och det är viktigt att kulturens dynamik inte hämmas av alltför snäva administrativa ramar. Utredningen söker samtidigt minska det hierarkiska förhållandet mellan de förvaltningspolitiska nivåerna – stat, region och kommun – och eftersträvar istället en ökad grad av samverkan mellan de administrativa nivåerna. En ökad samverkan kan stimulera och ge upphov till fler och nya aktörer och kulturformer, exempelvis inom ramen för interregionala samarbeten. Det kan i sin tur bidra till att de kulturpolitiska målen i högre grad kan nås. Ett uttryck för denna ambition är förslaget om att inrätta ett samverkansstöd, som vid sidan av den ordinarie stödgivningen inom modellen kan stimulera nya samverkansformer. Men det gäller att i kölvattnet av goda intentioner inte riskera att kasta ut barnet med badvattnet och istället försvåra för de viktiga kulturverksamheter som redan i dag har sin delvisa finansiering genom modellen. Att mer kulturverksamhet kan ta plats inom modellen är inte fel – men alla nya satsningar behöver finansieras!

Ny lag och förordning

Östergötlands museum instämmer i bedömningen att övergripande riktlinjer, ändamål och samverkansformer gott och väl kan slås fast i en lag om kultursamverkan. Det ger hållfasthet, trovärdighet, långsiktighet och legitimitet vilket behövs i ett så betydelsefullt kulturpolitiskt instrument som kultursamverkansmodellen. Men det faktum att en ny lag bör införas är inte samma sak som att den föreslagna är bra i alla delar. Östergötlands museum har i detta avseende både ros och ris att dela ut.

I lagen föreslås en ändamålsbestämmelse som beskriver syftet med kultursamverkan. Östergötlands museum anser att den i lagen föreslagna ändamålsbestämmelsen är välbalanserad.

En lag för kultursamverkan bör, som utredningen skriver, kunna samspela med speciallagstiftning som finns på olika kulturpolitiska områden. För museerna finns museilagen. Den har kommit att bli ett viktigt ramverk och stöd för de museer som faller inom dess tillämpningsområde, vilket exempelvis länmuseerna gör. Eftersom

museilagen är ett centralt styrdokument är det viktigt att all ny kulturpolitisk lagstiftning rimmar med museilagen. Östergötlands museum har ingen annan uppfattning än att förslaget om en ny lag för kultursamverkan kan fungera väl med museilagen.

Förslaget om att i lagen införa ett krav på att den konstnärliga friheten respekteras, och att regionen ska redovisa hur det efterlevs, är bra och viktigt. Det är rimligt att inte mer i detalj föreskriva *hur* den konstnärliga friheten ska respekteras, eller vilka institutionella arrangemang som ska vidtas. Östergötlands museum instämmer i denna del i utredningens förslag.

Däremot reser Östergötlands museum invändningar mot förslaget om att i förordningen ta bort museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete som särskilt utpekade områden. Att dessa anges ihop med andra, förvisso klart viktiga, områden riskerar att minska fokuset, och därmed stödgivningen, för regionernas arbete med museiverksamhet och kulturmiljö. Det riskerar att förstärka en redan befintlig tendens att läns museernas omfattande verksamhet inom dessa fält är tagna för givet och att museerna inte får den resurstilldelning som behövs.

Medelstillelning inom modellen – ett breddat system för kultursamverkan

Utredningen föreslår att kommuner, i den mån de bistår sin region med uppgifter som behövs för upprätta en kultursamverkansplan, ska kunna fördela statsbidrag till kulturverksamheter inom sin kommun. På så vis föreslås ett mer jämställt förhållande mellan stat, region och kommun med möjlighet även för kommuner att agera i direkt samverkan med staten som självständig bidragsfördelande part inom modellen. Det är således en betydande breddning av modellen som föreslås. En sådan reform vore högst riskabel i ett läge som i dag, när modellen redan i sin befintliga form är underfinansierad. En breddning skulle – om inte betydande nya medel samtidigt tillförs – riskera att leda till en utarmning av de kulturverksamheter som redan i dag erhåller stöd inom modellen. Särskilt allvarligt är det för de verksamheter som i någon mån måste betraktas som den regionala kulturens kärna, så som det regionala kulturarvet förvaltad av läns museerna, och för den delen också de regionala institutionerna för scenkonst. Även om Östergötlands museum i grunden sympatiserar med tanken om breddning och att låta fler aktörer ta plats inom modellen är det avgörande att en sådan ambition inte sker på bekostnad av den kulturella infrastrukturens viktiga basverksamhet, så som våra regionala kulturarvsinstitutioner.

Den regionala ekonomin genomgår svåra tider, som en konsekvens av hög inflation och långvarig underfinansiering, och vissa av de regionala verksamheterna står inför ett ekonomiskt stålbad. Trots att statens finanser är goda har staten underlåtit att kompensera regionerna för det tuffa ekonomiska läget. I en sådan situation, när regional och kommunal välfärdsverksamhet också brottas med ekonomiska svårigheter, får

kulturen svårare att hävda sig. Därför behöver de kulturpolitiska instrument som finns, som samverkansmodellen, skyddas i förhållande till andra trängande behov i stat, region och kommun. I detta bekymmersamma läge vore det mycket vanskligt att initiera breddningar av modellen utan att samtidigt tillföra finansiering. Kulturen har svårt nog som det är i förhållande till andra samhällssektorer. De kulturverksamheter som redan finns i modellen behöver först säkras innan breddningar kan komma i fråga.

Det faktum att riksdagen, i enlighet med regeringens budgetproposition, avskaffat uppräkningsen för den regionala kulturen förstärker denna slutsats ytterligare. Att indexeringen avbryts är allvarligt och kommer få negativa följder för den regionala kulturens finansiering. Det innebär att den regionala kulturens finansiering varje år blir beroende av att det inom statens budgetprocess förhandlas fram nya pengar, så kallade reformmedel, för att den regionala kulturen ens ska kunna vara i närheten av att kompenseras för löpande kostnadsstegringar. Man måste också hålla i minnet att den hittillsvarande indexeringen inte heller den varit tillräcklig för att hålla jämna steg med kostnadsutvecklingen, utan anslaget har i praktiken urholkats över tid. Att i det läget avskaffa den indexering som ändå funnits gör en redan bekymmersam situation värre. Den regionala kulturen underkastas en logik där kostnadsökningarna är automatiska medan varje tillskott bara kan åstadkommas genom politiska förhandlingar. Det handlar i praktiken om en sorts årlig automatisk åtstramning. Den enda möjligheten i det läget är att staten år för år genom reformmedel skjuter till de pengar som behövs för att den regionala kulturen ska kunna upprätthållas på samma nivå. Så har inte skett inför 2024, och det finns skäl att tro att staten inte heller i framtiden kommer kunna kompensera kultursamverkansmodellen för de ökande kostnaderna. Den årliga uppräkningsen behöver därför snarast möjligt återställas.

Det allvarliga läget för de verksamheter som redan finns inom kultursamverkansmodellen gör att breddningar i det här läget inte kan komma i fråga, om inte betydande ekonomiska tillskott samtidigt tillförs. Östergötlands museum avstyrker därmed, med bestämdhet, utredningens förslag i denna del. En given utgångspunkt borde vara: inga nya åtaganden inom modellen utan att nya pengar följer med!

Det är samtidigt bra att utredningen framhåller att medelstillsdelningen i hög grad är uppbundet i institutionernas verksamhet och att regeringen ska fastslå att fördelningen ska ske enligt nyckeltal baserat på den historiska nivån av tilldelning. Att den historiska nivån inte kullkastas är att betrakta som ett minimikrav, eftersom den regionala tilldelningen egentligen borde öka för att institutionernas verksamhet ska kunna säkras. Det är nödvändigt att de regionala basverksamheterna, så som läns museerna, kan ha förutsättningar att upprätthålla sin verksamhet, inte minst utifrån att en stor del av anslagen behövs för att finansiera fastigheter (som behöver vara lämpliga för sitt syfte

och dessutom ofta är i behov av underhåll), vilket är en kostnad som knappast är anpassningsbar efter vilken budget som råkar stå till buds. Fastigheterna kostar vad de kostar, och deras drift och underhåll behöver finansieras. Så anslagen borde öka, men utifrån det aktuella finansiella läget inom modellen är ett minimikrav att den historiska tilldelningen ska ligga fast. Det är än svårare att se hur en ambition om att bredda modellen ska kunna kombineras med att fördelningen av samverkansmedel sker enligt historiska nyckeltal utan att mer medel tillförs. Det är en ekvation som helt enkelt inte går ihop.

Reformbehov inom modellen

Ett rimligt första steg i en reform av modellen vore att säkra de verksamheter som redan finns inom den. Östergötlands museum har genom Läns museernas samarbetsråd tidigare framhållit behovet av ett större ansvarstagande för läns museernas samlingar, som ju är allas vårt gemensamma kulturarv. Flera läns museer har i dag ekonomiska bekymmer och saknar de resurser som behövs för att kulturarvet ska kunna förvaltas och visas på ett bra sätt. Det vore rimligt att initialt säkra det som i någon mening är den regionala kulturens kärnverksamheter, som exempelvis läns museerna. Det sker lämpligen genom en stärkt basfinansiering inom modellen, tillsammans med riktade statliga medel för en stärkt samlingsförvaltning. Museernas samlingar är våra gemensamma skatter, men i dag är det upp till vart och ett av museerna, och till deras regionala huvudman, att inom ramen för den finansiering man blivit tilldelad ta ansvar för att vårt gemensamma arv kan förvaltas. Det strikt avgränsade regionala ansvaret leder till stora skillnader runt om i landet i förvaltningen av det som i grunden är vårt gemensamma. Därför bör staten ta ett större och samlat ansvar för att hela landets kulturarv ska kunna bevaras och visas. Det kan göras genom att inom eller utom modellen införa ett direkt riktat statligt stöd till regionerna (eller allra helst direkt till museerna) för museernas samlingsförvaltning.

Boverkets stöd till icke-statliga kulturlokaler

Utredningen föreslår att pengarna för det stöd som Boverket fördelar till icke-statliga kulturlokaler (ca 10 miljoner) ska om disponeras till anslaget för kultursamverkan för att bidra till finansiering av det föreslagna samverkansstödet (intern hänvisning). Boverkets stöd går till ny- eller ombyggnationer av kulturlokaler och ska enligt förordningen i första hand tilldelas projekt som avser lokaler för läns museer. Stödet är viktigt för läns museernas möjligheter att utföra underhåll på sina fastigheter, vilket också frigör resurser till museiuppdragen. Utan detta stöd skulle allt fastighets- och lokalunderhåll istället behöva finansieras genom den löpande budget som i så hög grad som möjligt bör användas för själva museiverksamheten. Detta stöd fungerar därtill som en pusselbit för att kunna attrahera ytterligare extern finansiering. I vårt fall har vi under en omfattande renovering kunnat genomföra investeringar som garanterar säkerhet och anpassning till besöksmålet Östergötlands museum. Om detta stöd dras in kommer viktigt underhåll

inte bli av, vilket i sin tur leder till att redan bristfälliga lokaler blir ännu mindre passande för museiändamål, eller att underhåll behöver finansieras med pengar som egentligen borde gå till länsmuseernas basverksamhet.

Länsmuseerna har svårt att hävda sig inom kultursamverkansmodellen och erhåller endast en mindre andel av medlen. Om även Boverkets medel flyttas från länsmuseernas disposition för syftet att bidra till hela kulturlivets finansiering innebär det ytterligare en försvagning av länsmuseerna i förhållande till andra kulturverksamheter. Länsmuseerna har i dag stora behov, och det är inte rimligt att länsmuseerna ska bli av även med denna extra, lilla men ändå effektiva, finansiering. Ett särskilt stöd för lokalunderhåll går också att motivera utifrån länsmuseernas dubbla uppdrag med konst- och museiuppdrag samtidigt som man är förvaltare av kulturfastigheter. Östergötlands museum motsätter sig därför med tydlighet utredningens förslag i denna del.

En stärkt roll för Riksantikvarieämbetet

Utredningen anser att Kulturrådet ska ges i uppdrag att bereda utvecklings- och samverkansprojekt med andra berörda statliga myndigheter och nationella institutioner. Riksantikvarieämbetet är den myndighet som har övergripande ansvar inom museiområdet. Av naturliga skäl har Riksantikvarieämbetet betydligt större kunskap om museiområdet än Kulturrådet, och aktörer inom museisektorn har återkommande gett uttryck för uppfattningen att Kulturrådet har svag kunskap och förståelse för museernas roll, värde och behov. Därför anser Östergötlands museum att, om en omorganisation av det slag som utredningen föreslår sätts i verket, ska Riksantikvarieämbetet få en tydligt definierad roll som expertmyndighet inom kulturarvsområdet, och också aktivt delta i beredningen av samverkansinsatser som rör museiområdet. På sikt bör ett större ansvar för medelstildelningen till regionala kulturarvsinstitutioner ges till Riksantikvarieämbetet. Tidigare har detta gjort på försök då bidrag för kulturmiljövård i Kalmar, Skåne och Gotlands län fördelades av Riksantikvarieämbetet efter samråd med Statens kulturråd och de regionala självstyrelseorganen. Nu när både musei- och kulturmiljövård ligger under Riksantikvarieämbetet känns det naturligt att museiuppdrag kopplade till konst och kulturhistoriska museer och konsthallar övergår från Kulturrådet till Riksantikvarieämbetet. Kulturrådet får då en roll att vara myndighet för scenkonstområdet där man har betydligt större kompetens.

Byråkrati och konsekvensanalyser

Även om Östergötlands museum gärna ser ett ökat statligt ansvarstagande bland annat för samlingsförvaltning finns det en förvaltningspolitisk naturlighet i att regionerna agerar som samordnande part inom modellen, med överblick i förhållande till de kommuner som ingår i regionen. Då utredningen föreslår att vissa kommuner kan få agera på näst intill jämställd fot med regionerna riskerar detta att leda till en otydlighet i förvaltningsstrukturen. Denna risk torde öka i och med att långt ifrån alla kommuner

kommer beredas denna möjlighet, utan tvärtom är det bara ett fåtal större kommuner som kan komma i fråga. Det riskerar att leda till än större otydlighet om vilket beslutsmandat respektive förvaltningsnivå egentligen har.

En tämligen omfattande omdaning av systemet av det slag som utredningen föreslår borde åtminstone i ett initialt skede leda till ökad osäkerhet, och därmed också till behov av ökad byråkrati, tvärt emot de intentioner som utredningen ger uttryck för.

Omorganisationer är ibland nödvändiga, och en viss oro i samband med en sådan kan ibland bli ofrånkomlig, men ska man göra en större omorganisation måste den förväntade nyttan vara större än den turbulens den ger upphov till. Det måste också finnas en genomtänkt plan för dess genomförande och en trovärdig konsekvensanalys. Östergötlands museum anser att den förväntade nyttan av denna reform inte är uppenbar, och i vart fall inte motiverad av den ökade byråkrati och osäkerhet den ger upphov till. Östergötlands museum anser att det också saknas trovärdiga och genomarbetade konsekvensanalyser för de aktörer inom modellen som riskerar att komma sämre ut i en situation då förslagen genomfördes. Detta bör regeringen och riksdag ta i noggrant beaktande i samband med förslagets fortsatta beredning.

